

مبلغان و تعطیلات نوروزی

<"xml encoding="UTF-8?">

تعطیلات

مفهوم تعطیلات و اوقات فراغت، این نیست که انسان از یادگیری، تدریس، خدمت رسانی، تولید، عبادت و هر گونه فعالیت تجاری و اجتماعی، ممنوع یا معاف باشد. و در اوقات تعطیل و فراغت، همه وقت خود را به بطالت بگذراند و هیچ کار جدی انجام ندهد. معنای درست اوقات فراغت و تعطیلات یک معنای نسبی است که نسبت به افراد و مشاغل، کاملاً متفاوت است. برخی کارها به دلیل تعهد اداری و ضرورت زندگی، اجباری تلقی می گردد و اوقات فراغت و تعطیل، در حقیقت پایان کارهای اداری و اجباری و آغاز فعالیتهای داوطلبانه و اختیاری است. فراغت از هر کار و فعالیت نه مقدور است و نه مطلوب. دروازه تعطیلات، معنای فراغت از یک گونه کار و فعالیت و پرداختن به نوعی دیگر نهفته است.

از آنجا که بسیاری از مردم در ایام تعطیل، وقت خود را صرف «خوردن» و «خوابیدن» و «بازی کردن» و تماشای تلویزیون می کنند، نوعی برداشت نادرست از تعطیلات در اذهان کودکان و برخی بزرگسالان نقش بسته که باید اصلاح شود.

علامه طباطبائی (ره) در تفسیر آیه شریفه فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ * وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ [1]؛ چنین آورده است: وقتی از واجبات الهی فارغ شدی به عبادت و نیایش پرداز و به رحمت و پاداش الهی چشم بدوز. و یا از واجبات که فارغ گشتی به مستحبات پرداز و یا از نماز که فراغت یافتی به تعقیب و دعا مشغول باش. این ایه نشان می دهد که برای پیامبر (ص) و پیروان شایسته او استراحت مطلق وجود ندارد، فقط نوع کارها متفاوت می شود.

مدیریت تعطیلات نوروزی

یادش بخیر در دوره ابتدایی آغاز هر سال جدید موضوع انشاء این بود: تعطیلات نوروز را چگونه گذرانید. سوژه خوبی بود که هرکس گزارشی از دید و بازدیدها و سفر و تفریح و شیرینیها و احياناً تلخیهای تعطیلات نوروزی را برای دوستان سوغات می آورد. و خودش هم نویسندگی و گزارش نویسی را یاد می گرفت. اما امروز در اسفندماه 87 و قبل از فرا رسیدن تعطیلات نوروزی، روی سخن با مبلغان دین و پاسداران فرهنگ اسلامی است که تعطیلات نوروز را چگونه بگذرانیم؟ و از این فرصت الهی و اجتماعی چگونه بهره برداری مثبت داشته باشیم؟ فرصتهای نوروزی هم مثل تمام ایام زندگی با سرعت و بدون اختیار ما سپری می شود.

و به قول شاعر:

بر لب جوی نشین و گذر عمر ببین.

مهم آن است که وظایف خویش را چه در روز کار و تعطیل و چه اوقات استراحت و تحصیل، به خوبی بشناسیم و برای بهره گیری از فرصتها و موقعیتهای «برنامه ریزی» و «تصمیم گیری» و تلاش و همکاری مناسب داشته باشیم. عمر انسان همانند رودخانه پر آب و برکتی است که بخش زیادی از آن به هدر می رود. گاهی زلال و شیرین و فراوان است و به آسانی می توان از آن سیراب شد و آب رسانی کرد و از آن بهره گرفت. گاهی گل آلود و شور و

اندک است و به آسانی استفاده از آن مقدور نیست.

روحانیون و مبلغان گرامی در صورتی در کار خویش و وظایف الهی و خدمات اجتماعی موفق می شوند که به مدیریت وقت خویش و مدیریت اوقات امت اسلامی بیاندهند. هر چه برنامه ریزی و کار و تلاش بیش تر و سنجیده تر و با اخلاص و صفای افزون تر همراه باشد، میزان توفیق و دستیابی به اهداف و آرمانهای الهی بیش تر می شود.

وقتی انسان، کودکی اهل بازی و سرگرمی است، درست است به او بگوئیم تعطیلات نوروز را چگونه گذراندی؛ ولی وقتی یک عالم دینی و مسئول فرهنگ و اندیشه و اخلاق گروهی از امت اسلامی و محور هدایت شهر و بخش و روستایی تلقی می شود، باید از او پرسید، در تعطیلات نوروزی برای سلامت و هدایت و ارائه خدمات فرهنگی در حوزه کاری خویش چه کرده ای؟ مسئولان و مدیران و کارگزاران نظام اسلامی و عالمان و خدمت گزاران امت اسلامی نمی توانند فقط به استراحت و تفریح و سرگرمی و خوش گذرانی خود و خانواده خویش بیاندهند. برای آنان تعطیلات، زمینه ای برای تفکر بیش تر، مشورت افزون تر، و بازنگری و محاسبه عملکرد خویش و زیر مجموعه خویش است.

روحانیون و مبلغان گرامی در صورتی در کار خویش و وظایف الهی و خدمات اجتماعی موفق می شوند که به مدیریت وقت خویش و مدیریت اوقات امت اسلامی بیاندهند.

در روزهای کاری و معمولی شاید انسان فرصت نگاه به گذشته و ارزیابی اهداف، روشها، و ابزارهای انجام کار را نداشته باشد؛ اما تعطیلات فرصتی است تا اهداف و آرمانهای دور و نزدیک را مرور کنیم. به ارزیابی روشها و مسیرها و ابزارها و وظایف و موانع خدمت بیاندهیم و «رفتار» خود را با «آرمانهای دینی» مقایسه کنیم.

تعطیلات، برای تفکر، برای بررسی، برای استراحت و حرکت با نشاط تر، و جدی تر، برای جبران کارهای عقب مانده، برای عبادت، برای نظافت، برای صله ارحام و برای تعاون و برای خودسازی و تقویت عواطف اجتماعی و خدمت رسانی، اقدامی مقبول و مطلوب است. در همه ادیان آسمانی، در طول هفته روزی را برای تعطیل کارهای جاری هفتگی و پرداختن به اموری دیگری مثل فعالیتهای عبادی و بهداشتی و روابط اجتماعی در نظر گرفته اند. امت اسلامی علاوه بر روز جمعه که عید هفتگی جامعه اسلامی شناخته می شود. تعطیلاتی مثل عید فطر و قربان و غدیر دارد که آداب و احکام و وظایف عبادی و اجتماعی ویژه ای برای آن تعریف شده است.

وظایف مبلغان

مبلغان گرامی همچون تمام انسانهای متعهد و مسئول، در تمام دوران زندگی دو وظیفه بزرگ بر دوش دارند: 1. خودسازی و جهاد اکبر 2. خدمات تبلیغی و جهاد فرهنگی. هیچکدام از این دو وظیفه تعطیل بردار نیست.

میدان جهاد و نوع جهاد و صحنه مبارزه و دفاع و خودسازی و گذراندن دوره های ویژه آموزشی و رزمی و مهارتی، تغییر می کند و تحول و تکامل می یابد؛ ولی هیچ مجاهدی نمی تواند به بهانه تعطیل و تفریح، کار و مسئولیت و وظیفه جهاد و ستادی خویش را رها کند و سرگرم تفریح و تفرج گردد. و مسلمان در هیچ شرائطی نماز را که مهم ترین شیوه خودسازی است تعطیل نمی کند.

تعطیلات، برای تفکر، برای بررسی، برای استراحت و حرکت با نشاط تر، و جدی تر، برای جبران کارهای عقب مانده، برای عبادت، برای نظافت، برای صله ارحام و برای تعاون و برای خودسازی و تقویت عواطف اجتماعی و خدمت رسانی، اقدامی مقبول و مطلوب است.

تعطیلات برای وظیفه شناسی عمیق تر، تحول گرایی مثبت، به روز شدن روشها، شناخت بهتر نیازها، معقول و مقبول است؛ اما عالمان دین و مدیران امت اسلامی برای اغتنام فرصتها و انجام وظایف الهی خویش در شرائط گوناگون باید برنامه ریزی کنند و از جمله، بایدها و نبایدهای نوروزی را به خوبی بشناسند و به فرزندان اسلام ابلاغ کنند و زمینه اجرای آن را فراهم آورند.

بایدهای نوروزی

بایدهای اخلاقی، اجتماعی و دینی فراوانی وجود دارد که زمینه اجرای آن در تعطیلات نوروزی فراهم می شود. و با رعایت آن می توان تعطیلات نوروزی را در شمار روزهای پرکار فرهنگی و خدمت رسانی با نشاط قرار داد. فهرستی از این بایدها بدین شرح است:

1. رسیدگی به خویشاوندان و صله ارحام؛
 2. زمینه سازی برای ازدواج جوانان؛
 3. تعاون و همکاری در احسان و نیکوکاری؛
 4. تلاش برای آشتی و مهرورزی؛
 5. رفتن به سفرهای زیارتی و تجدید بیعت با اولیای الهی؛
 6. حضور در مساجد و اجرای برنامه های معنوی در لحظه تحویل سال؛
 7. رفتن به زیارت گلزار شهیدان و مزار یاران قدیمی؛
 8. دیدار بزرگسالان و تکریم پدران و مادران؛
 9. خواندن دعای تحویل سال و اوّل ماه؛
 10. شکر و سپاس بر سلامت خود و دوستان و دیگر نعمتهای الهی؛
 11. سر سلامتی دادن و اعلام همدلی با یاران عزادار و غمزه؛
 12. خانه تکانی و نظم و نظافت محیط زندگی.
- اقدامات فوق بخشی از سیمای ارزشی و مثبت عید نوروز است که در کنار هدیه دادن و هدیه گرفته و حضور در مهمانی عزیزان و دوستان، نشاط و شور و شوقی مضاعف به فضای عمومی کشور می بخشد.
- این دید و بازدیدها زمینه همدلی و همفکری و مشاوره و تبادل فکر و فرهنگ را فراهم می آورد.

نبایدهای نوروز

در کنار این ابعاد ارزشی و مثبت، اقدامات نامطلوب و زیانباری گاه به چشم می خورد که مبلغان گرامی باید نسبت به آن هشدار دهند و از نفوذ آداب و اخلاق غیراسلامی به زندگی سبز و با صفای مسلمانان پیشگیری کنند:

1. اسراف و تبذیر نسبت به نعمتهای الهی؛
2. تخریب و آلوده کردن محیط زیست؛
3. سرعتهای بی جا و بی احتیاطی و بی قانونی در رانندگی؛
4. اختلاط زن و مرد و محرم و نامحرم و عدم رعایت عفاف و حجاب اسلامی؛
5. نمایش ثروت و مدل ماشین و طلا و لباس و فخرفروشی؛

6. قماربازی و ترویج برد و باخت‌های رسمی و غیررسمی؛

7. تبلیغ فرهنگ و لباس و آداب و عادات غربی در برابر فرهنگ خودی و دینی؛

8. خرافه‌گرایی و چهارشنبه‌سوری و ترقه‌بازی؛

9. مسخره کردن مؤمنان و صالحان و غیبت و تهمت به مدیران خدمتگزار و مکتبی.

مبلغان گرامی، در برابر تبلیغ و ترویج سرگرمیهای بیهوده و زیان بخش و احیاناً گسترش گناهان و رفتار ناسالم اخلاقی، بر ابعاد مثبت نوروز و جنبه‌های اخلاقی و معنوی و عبادی و خدمات اجتماعی آن تأکید کنند و با برگزاری نماز جماعت و فضای معنوی و سخنان متقن و بسیار کوتاه و همفکری با نیروهای فرهیخته و دانشوران دلسوز هر منطقه، میدان را برای تبادل تجارب علمی، هنری، صنعتی، اجتماعی فراهم آورند و هر روز از یک مهمان فرهنگی در مساجد استفاده کنند و با توجیه لازم و هدایت دانش آموختگان هر منطقه، تعطیلات نوروزی را به نوروزایمان و اخلاق و خدمت‌رسانی تبدیل کنند.

مبلغان گرامی، در برابر تبلیغ و ترویج سرگرمیهای بیهوده و زیان بخش و احیاناً گسترش گناهان و رفتار ناسالم اخلاقی، بر ابعاد مثبت نوروز و جنبه‌های اخلاقی و معنوی و عبادی و خدمات اجتماعی آن تأکید کنند. برگزاری اردوهای علمی برای دیدار با شخصیت‌های منطقه و مراکز علمی و کارخانجات صنعتی یکی دیگر از فعالیتهای ارزشمند فرهنگی است که مبلغان با هماهنگی و یاری بسیج و افراد مذهبی می‌توانند، انجام دهند. موضوع مهم آن است که کمک کنیم تا وقت خود و فرزندان اسلام به بهانه عید و نوروز، در قربانگاه وقت کشتی و فساد و هرزگی و مردم‌آزاری تباه نشود. با ایجاد برنامه‌های جذاب و پرمحتوا فضای بهار را با فضای آگاهی و ایمان و خدمت‌رسانی زیباتر کنیم.

راستی! موضوع همین مقاله را می‌توان سوژه یک پژوهش و همایش قرار داد و از یاران مسجد و مدرسه و اصحاب حوزه و دانشگاه خواست، طرح‌های علمی، اخلاقی، خدماتی خود را در قالب مقالاتی کوتاه و عمیق ارائه دهند و حاصل اندیشه و تجربه و پژوهش خویش را به دیگر علاقمندان عرضه کنند و بما بگویند، تعطیلات نوروزی را چگونه اداره کنیم.

دید و بازدیدهای مؤمنان در همه‌ایام از جمله در فرصت تعطیلات نوروزی، مصداق «لقاء الله» و «زیارت مؤمن» و «احیای امر اهل بیت:» است. فقط باید این دیدارها، رنگ عبادت و معرفت و خدمت داشته باشد و مایه زحمت و اذیت و گناه نگردد؛ بلکه عامل تقویت برادری و اخوت اسلامی باشد.

امام خمینی¹ در کتاب چهل حدیث، سخنی از امام صادق (ع) در زمینه دید و بازدید و مصافحه مؤمنین آورده است که ارزش عالی و معنوی این دیدارها را نشان می‌دهد:

«وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَلْقَى أَخَاهُ فَيَصَافِحُهُ فَلَا يَزَالُ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمَا وَالدُّنُوبُ تَتَخَاةُ عَنْ وَجْهِهِمَا كَمَا يَتَخَاةُ الْوَرَقُ عَنِ الشَّجَرِ؛ [2] و به راستی مؤمن وقتی با برادر خویش دیدار می‌کند و به او دست می‌دهد، مدام خدای متعال به آنان نظر رحمت دارد و همان گونه که از درختان برگ می‌ریزد، گناهان از صورتهای این دو دیدار کننده فرو می‌ریزد.»

پی نوشت ها:

[2]. چهل حدیث، امام خمینی 1، ص 539، حدیث سی و یکم.